

УКРАЇНА
ГОРОДЕЦЬКИЙ ЛІЦЕЙ
САРНЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ САРНЕНСЬКОГО РАЙОНУ
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

29 грудня 2025 року

НАКАЗ
с. Городець

№ 246

Про організацію роботи щодо запобігання
наси́льству та унеможливлення жорстокого
поводження з дітьми у Городецькому ліцеї
в 2025-2026 навчальному році

Відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Постанови КМУ від 19 листопада 2025 р. № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми», Постанови КМУ від 4 червня 2025 р. № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», на виконання Указу президента України №195/2020 «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі», Закону України «Про запобігання і протидію домашньому насильству», Указу Президента № 64/2022 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні», Наказу МОН від 15.05.2023 № 563, у редакції Наказу МОН від 20.08.2025 № 1162 Про внесення змін у методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні», наказу МОН «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» № 1646 від 28.12.2019, листа Міністерства освіти і науки України від 20.03.2020 № 6/480-20 «Про план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти», рішення педагогічної ради (протокол № 1 від 28.08.2025) з метою реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії насильству, забезпечення захисту прав і свобод дитини, створення безпечного та дружнього до дитини освітнього середовища, запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми, сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від насильства та ефективного реагування на факти насильства в Городецькому ліцеї

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми в Городецькому ліцеї (зі змінами), забезпечити його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу.

Додаток 1

2. Затвердити План заходів про унеможливлення, запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у 2025-2026 н. р.

Додаток 3

3. Створити комісію з виявлення та реагування на факти насильства та жорстокого ставлення до дітей у складі:

Тетяна МАЛАЙЧУК – директор ліцею, голова комісії;
Лідія ЯРМОШИК – заступник з виховної роботи, член комісії;
Галина ВЕЛЕСЬ – заступник з навчально-виховної роботи, член комісії;
Валентина САЛВОНИК – соціальний педагог, член комісії;
Наталія САЛВОНИК – практичний психолог, член комісії;
Валентина ВІТЮК – педагог-організатор, член комісії;
Тетяна КУХОЦЬКА – вчитель англійської мови, керівник МС класних керівників, член комісії;
Лариса ЖИРУН – завідувач дошкільним структурним підрозділом, член комісії.

Додаток 2

4. Призначити Лідію ЯРМОШИК, заступника директора з виховної роботи, відповідальною за проведення з учасниками освітнього процесу виховної роботи із запобігання жорстокості та насильству.

5. Заступнику директора з виховної роботи Лідії ЯРМОШИК:

5.1. Забезпечити виконання вимог чинного законодавства щодо створення в ліцеї безпечного освітнього середовища вільного від усіх форм насильства та дотримання порядку реагування на випадки насильства, жорстокості, булінгу (цькування), домашнього насильства, насильства за ознакою статі.

5.2. Сприяти організації роботи по співпраці зі службою у справах захисту дітей, службою ювенальної превенції, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильства, жорстокого поводження з дітьми відповідно до чинного законодавства.

5.3. Тримати на контролі питання про реєстрацію звернень учасників освітнього процесу щодо насильства та жорстокого поводження з дітьми.

5.4. Розмістити на сайті ліцею інформаційні матеріали про номери телефонів гарячих ліній, за якими дитина може звернутись та розповісти про насильство (домашнє насильство або насильство за ознакою статі, про випадки булінгу (цькування)).

5.5. Забезпечити проведення інформування, навчання працівників закладу щодо питань про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження з ними; щодо порядку реагування на випадки насильства булінгу (цькування), ознайомити з заходами спрямованими на запобігання та протидію булінгу (цькування) серед учасників освітнього процесу.

5.6. Затвердити комплексний план заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Грудень 2025р.

5.7. Ознайомити педагогічних працівників з комплексним планом заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

До січня 2026р.

5.8. Контролювати поведінку дітей, взаємовідносини між учнями, між учнями та вчителями.

Протягом 2025/2026 навчального року

5.9. Своєчасно виявляти батьків або осіб, що їх замінюють, які ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання учнів та вжити заходів корекції та впливу.

Протягом 2025/2026 навчального року

5.10. Здійснювати контроль за виконанням педагогічними працівниками школи комплексного Плану заходів створення у 2025/2026 навчальному році, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок та надавати оперативну інформацію з цього питання на оперативних нарадах із вчителями.

Протягом 2025/2026 навчального року

5.11. Проводити моніторинг безпечності та комфортності освітнього середовища ліцею шляхом опитування, анкетування.

Протягом 2025/2026 навчального року

6. Психологічній службі ліцею Валентині САЛІВОНИК, Наталії САЛІВОНИК:

6.1. Забезпечити проведення просвітницької, профілактичної та діагностичної роботи щодо попередження проявів насильства та жорстокості в учнівському середовищі.

6.2. Здійснювати психолого-педагогічний контроль за індивідуальними та сімейними факторами, які формують у здобувачів освіти схильність до агресивної поведінки та жорстокості; своєчасне виявлення учнів, схильних до агресивної поведінки, методом педагогічної і психологічної діагностики.

6.3. Здійснювати заходи для соціально-психологічної адаптації учнівської молоді до гострого і хронічного стресу; виховання взаємоповаги та навчання дітей способам толерантної взаємодії.

6.4. Продовжити практику проведення зі здобувачами освіти та їх батьками превентивної роботи із запобігання та протидії насильству (а саме домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу).

6.5. Надавати психологічну підтримку усім учасникам освітнього процесу, особливо внутрішньо переміщеним особам та сім'ям військовослужбовців.

7. Педагогічним працівникам закладу:

7.1. Забезпечити виконання комплексного Плану заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми у 2025/2026 навчальному році.

Протягом 2025/2026 навчального року

7.2. Формувати в учасників освітнього процесу толерантне ставлення одне до одного.

Постійно

7.3. Не допускати проявів жорстокого ставлення до учнів, приниження їхньої честі, гідності та інших форм насильства.

Постійно

8. Педагогу-організатору Валентині ВІТЮК:

8.1. Залучати органи учнівського самоврядування до проведення інформаційних і культурно-просвітницьких заходів з питань попередження насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми.

Постійно

9. Класним керівникам 1-11 класів, вихователям:

9.1. Забезпечити щоденний контроль за станом кожної дитини з метою попередження проявів насильства, булінгу, або інших негативних явищ.

Постійно

9.2. Створювати позитивну атмосферу в дитячих колективах.

Постійно

9.3. Своєчасно повідомляти адміністрацію ліцею про випадки насильства чи жорстокого поводження з дітьми.

Постійно, впродовж 2025/2026 навчального року

9.4. Забезпечити проведення роз'яснювальної роботи серед учнів та батьків щодо створення безпечного освітнього середовища через різноманітні форми роботи.

Постійно, впродовж 2025/2026 навчального року

9.5. При складанні планів виховної роботи класного керівника передбачити дієві заходи і форми роботи з профілактики булінгу, дитячих правопорушень та бездоглядності.

Вересень, грудень

10. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор

Тетяна МАЛАЙЧУК

З наказом ознайомлені:

Лідія ЯРМОШИК

Валентина БАСИК

Галина ВЕЛЕСЬ
Тетяна САЛІВОНІК
Оксана ФЕДЧУК
ВалентинаСАЛІВОНІК
Мирослав ГОЛЬОНКО
Наталія КЛИМЕНКО
Оксана ТАРАСЮК
Валентина МОЦІК
Ірина СЕРНЮК
Людмила ЖДАНЮК
Валентина ХВАЛЬ
Галина ІСКРИЦЬКА
Людмила ЯЦКЕВИЧ
Тамара ВАЛЮШКО
Марина ВОЛОДЬКО
Оксана МОЛЯНКО
Ольга АНТОНЮК
Оксана КОРДИШ
Лариса ЖИРУН
Валентина ГУБЕНЯ
Людмила КРИВКО

Валентина ВІТЮК
Андрій СИРОТЮК
Ольга ГАРБАР
Олександр МАЛАЙЧУК
Людмила ЧАБАН
Тетяна КУХОЦЬКА
Галина КІЧОЛА
Наталія САФОНІК
Людмила СЕРНЮК
Наталія САЛІВОНІК
Ніна БІГУН
Тетяна ПІДПАЛА
Ніна ЛИХАЦЬКА
Інна НОВІЦЬКА
Ніна ФЕДЧУК
Галина МОЙСЮК
Тетяна КУХОЦЬКА
Ніна БІЛЕЦЬКА
Оксана МОЛЯНКО
Марія КРИВКО
Алла ВАЛЮШКО

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Городецького ліцею
29.12.2025р. № 246

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання насильству та
унеможливлення жорстокого поводження
з дітьми у Городецькому ліцеї

Вступ

Відповідно до Закону України «Про освіту», Конвенції ООН про права дитини, Закону України «Про охорону дитинства», згідно Постанови КМУ від 19 листопада 2025 р. № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми», Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми затвердженої Постановою КМУ від 04.06.2025 №658 (далі – Типова програма), у Городецькому ліцеї розроблено Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми, яке регулює стосунки між усіма учасниками освітнього процесу щодо питання захисту дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників закладу освіти). Положення ліцею спирається на Статут закладу освіти, правила поведінки працівників і здобувачів освіти та відповідає чинному законодавству (стаття 173-4 кодексу України про адміністративні правопорушення).

Положення визначає основні напрями, порядок організації та здійснення заходів щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми у закладі освіти, механізми взаємодії учасників освітнього процесу та відповідальних установ.

Метою цього документа є створення безпечного, дружнього до дитини освітнього середовища, унеможливлення випадків насильства, забезпечення належного реагування та захисту прав і свобод дитини.

Це Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми (далі – Положення) спрямоване на забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми в Городецькому ліцеї Сарненської міської ради Сарненського району Рівненської області.

Положення розроблено на основі: Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»; Законів України: «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», Сімейного кодексу України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»; Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», який набрав чинності від 06 жовтня 2024 року; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», інших нормативно-правових актів, що регулюють питання захисту прав дитини.

Завдання Положення:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування у працівників Городецького ліцею роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- надання дітям інформації про їхні права та механізми захисту;
- підвищення обізнаності педагогічних працівників, дітей та батьків щодо питань протидії насильству;
- забезпечення співпраці закладу освіти з органами соціального захисту, службами у справах дітей, правоохоронними органами та іншими установами.

Це Положення визначає порядок дій Городецького ліцею щодо унеможливлення будь-яких видів насильства та жорстокого поводження з дітьми, створення безпечного, вільного від насильства середовища, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства, забезпечення оперативного їх розгляду та реагування. У зв'язку з цим запроваджується система моніторингу ефективності заходів із запобігання насильству та передбачено щорічне оцінювання ризиків щодо насильства в освітньому середовищі.

Суб'єктами виконання Положення з урахуванням Типової програми є всі учасники освітнього процесу – адміністрація, учні, педагогічні та непедагогічні працівники, батьки або законні представники дитини, волонтери та інші залучені фахівці, які контактують із дітьми Городецького ліцею.

Розділ I

Поняття «насильства» та його ознаки

До запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми в закладах освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи ліцею, та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою керівника ліцею, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Типовими ознаками насильства є:

1. Систематичність (повторюваність) діяння;
2. Наявність сторін – кривдник, потерпілий, спостерігачі (за наявності);
3. Дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого:
 - умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
 - словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
 - будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
 - будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

- інші правопорушення насильницького характеру.

Насильство проявляється в багатьох формах: є вербальна, фізична, соціальна форми насильства, а також кібербулінг.

Сторони насильства – безпосередні учасники випадку: кривдник, потерпілий, спостерігачі(за наявності).

Кривдник – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє насильство щодо іншого учасника освітнього процесу;

Потерпілий – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено насильство;

Спостерігачі – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування).

Городецький ліцей забезпечує постійну співпрацю з органами та установами, які реалізують заходи у сфері запобігання та протидії насильству, зокрема:

- службою у справах дітей;
- центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- органами Національної поліції України;
- закладами охорони здоров'я;
- повноваженими особами органів місцевого самоврядування.

У разі виявлення або підозри насильства над дитиною заклад освіти невідкладно повідомляє відповідні служби для організації захисту прав дитини.

Співпраця здійснюється шляхом:

- обміну інформацією про факти насильства чи ризики його вчинення (з дотриманням законодавства щодо захисту персональних даних);
- проведення спільних профілактичних та інформаційних заходів;
- участі представників служб у консилиумах та педагогічних радах за потреби;
- координації дій у випадках кризових ситуацій.

Усі дії з взаємодії із зовнішніми установами фіксуються у відповідній документації Городецького ліцею. Контроль за своєчасністю та повнотою взаємодії покладається на керівника закладу та заступника з виховної роботи.

Розділ II

Запобігання та протидія насильству в закладі

Діяльність щодо запобігання та протидії насильству в закладі освіти є постійним системним процесом, спрямованим на досягнення мети та завдань Положення. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству в ліцеї відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству. Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує керівник ліцею в межах наданих йому повноважень щодо створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації.

Заплановані заходи повинні:

- спрямовуватись на задоволення потреб у створенні безпечного освітнього середовища;
- мати вимірювані показники ефективності;
- залучати до їх виконання всіх учасників освітнього процесу.

До заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству, належать заходи щодо організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (відеоспостереження за місцями загального користування); організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу; контролю за використанням засобів електронних комунікацій малолітніми чи неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу.

Розділ III.

Моніторинг реалізації політики запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми

1. Керівник закладу освіти призначає відповідальну особу за реалізацію Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми та здійснення моніторингу її реалізації.
2. Відповідальна особа відповідає за реалізацію Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми в закладі, реагування на будь-які сигнали щодо її порушення, внесення пропозицій щодо змін, доведення результатів моніторингу та реалізації Положення до всіх учасників освітнього процесу.
3. Загальний моніторинг рівня реалізації Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми (використовується метод анкетування, опитування тощо) проводиться двічі на рік.
4. Під час проведення загального моніторингу працівники закладу освіти можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми та повідомляти про порушення його вимог на території закладу освіти.
5. На основі результатів анкет працівників закладу освіти відповідальна особа готує звіт та передає його керівнику ліцею.
6. Враховуючи результати моніторингу, керівник закладу та відповідальна особа вносять необхідні зміни до Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми та ознайомлюють з ними учасників освітнього процесу.
7. Функціональні обов'язки відповідальної особи за реалізацію та здійснення моніторингу Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми:
 - 7.1. Отримує повідомлення про ризики для дітей, випадки насильства та реєструє заяви в окремому журналі.
 - 7.2. Двічі на рік проводить загальний моніторинг рівня реалізації Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми учасниками освітнього процесу, надає пропозиції щодо внесення можливих змін.
 - 7.3. Готує звіт за результатами анкет працівників закладу та подає його керівнику.
 - 7.4. Розробляє методичні рекомендації для педагогічних працівників щодо створення безпечного освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації.
 - 7.5. Проводить роз'яснювальну роботу з батьками, учнями щодо Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми, надає інформацію про зміни.
 - 7.6. Інформує (у разі потреби) компетентні установи (поліцію, соціальні служби) про випадки порушення безпеки дітей (ризики, загрози, насильство).
8. Напрями реалізації та показники виконання вимог Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми:
 - 8.1. У ліцеї запроваджено Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми, яке містить мету, завдання, цілі та принципи.
 - 8.2. Порядок надання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки насильства (Додаток 4), де зазначено етапи діяльності в разі, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники закладу освіти.
 - 8.3. Правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей.
 - 8.4. Правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення.
 - 8.5. Правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній.

8.6. Принципи безпечних відносин між працівниками закладу освіти та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.

9. Городецький ліцей проводить навчання педагогічних працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях:

9.1. Усі працівники ліцею ознайомлені з Положенням запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми.

9.2. Усі працівники ліцею знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення працівників правоохоронних органів).

Розділ IV.

Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

1. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

Склад комісії формується з урахуванням її основних завдань та затверджується керівником Городецького ліцею.

Склад комісії не може бути менше п'яти осіб. До нього входять голова, заступник голови, секретар та члени комісії.

До складу комісії входять працівники ліцею, зокрема:

- педагогічні (науково-педагогічні) працівники
- практичний психолог
- соціальний педагог
- представники служби у справах дітей за місцем розташування закладу та надавача соціальних послуг
- представник уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою).

До складу комісії не може входити працівник ліцею, щодо якого надійшло повідомлення.

Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається із складу комісії.

Кожен член комісії повинен не допускати конфлікту інтересів під час виконання своїх обов'язків. У разі виявлення конфлікту інтересів член комісії зобов'язаний негайно письмово повідомити про це голову комісії. У разі виявлення конфлікту інтересів голови комісії він має утриматися від участі в опрацюванні відповідного повідомлення, письмово повідомивши заступнику голови комісії. У такому разі функції голови комісії виконує заступник голови комісії.

2. Комісія у своїй діяльності керується Законами України “Про інформацію”, “Про захист персональних даних”, “Про охорону дитинства”, “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”, постановами Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 “Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини” (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561), від 1 червня 2020 р. № 585 “Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779) та іншими актами законодавства.

3. Метою діяльності комісії є:

- запобігання випадкам насильства та жорстокого поводження з дітьми під час провадження діяльності Городецького ліцею;
- з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, та вжиття заходів для усунення таких причин.

4. Діяльність комісії провадиться з дотриманням принципів: законності; верховенства права; забезпечення найкращих інтересів дитини; поваги та дотримання прав і свобод людини; неупередженого ставлення; відкритості та прозорості; конфіденційності та захисту персональних даних; невідкладного реагування; комплексного підходу до розгляду випадку

наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною; нетерпимості наси́льства та жорстокого поводження з дитиною та визнання його суспільної небезпеки.

5. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку наси́льства та/або жорстокого поводження з дітьми, зокрема пояснень сторін наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною, батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною;
- опрацювання повідомлень, аналіз зібраної інформації щодо обставин, зазначених у повідомленні; оцінка потреб осіб, які є стороною наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг;
 - надання рекомендацій щодо добровільного проходження особами, які стали стороною наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною, відповідної програми для таких осіб;
- підготовка пропозицій щодо внесення змін до положення про запобігання та протидію наси́льству та/або жорстокому поводженню з дітьми;
- здійснення моніторингу виконання рекомендацій комісії і надання відповідної інформації службі у справах дітей за місцем розташування закладу;
- розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків, що мають значення для об'єктивного розгляду заяви у разі їх надходження від батьків або інших законних представників дитини.

6. Комісія має право:

- оцінювати потреби сторін наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, зокрема із залученням фахівців служби у справах дітей та надавача соціальних послуг;
- рекомендувати особам, які стали стороною наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною, проходження відповідної програми для таких осіб;
- визначати причини наси́льства та/або жорстокого поводження, а також необхідні заходи для усунення таких причин;
- здійснювати моніторинг ефективності соціальних та психолого- педагогічних послуг, заходів з усунення причин наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною, заходів впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надавати рекомендації для працівників закладу щодо доцільних методів здійснення заходів з дітьми, які стали стороною наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною;
- надавати рекомендації для батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною.

7. Головою комісії є керівник Городецького ліцею.

Головою комісії не може бути керівник закладу, щодо якого надійшло повідомлення.

Голова комісії:

- організовує роботу комісії;
- визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії;
- забезпечує дотримання строків та процедур;
- визначає порядок денний і перелік питань, що підлягають розгляду;
- забезпечує моніторинг ефективності заходів реагування.

У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник.

У разі відсутності голови комісії та його заступника обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією під час засідання за поданням її секретаря.

У разі встановлення під час діяльності комісії факту вчинення головою комісії наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною, голова комісії підлягає негайному виключенню із складу комісії. Виконання обов'язків голови комісії у такому випадку виконує його заступник.

8. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається під час засідання за поданням голови комісії або його заступника.

9. Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування; висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

10. Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

11. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться очно, а в разі потреби — дистанційно чи у змішаному форматі, коли частина членів комісії беруть участь у її роботі дистанційно.

Дату, час, місце і формат проведення засідання комісії визначає її голова, за відсутності голови комісії — його заступник.

12. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

13. Секретар комісії не пізніше ніж за добу повідомляє членам комісії, а також іншим заінтересованим особам про порядок денний запланованого засідання, дату, час, місце і форму його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронній або паперовій формі.

14. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії. За відсутності голови комісії вирішальним є голос його заступника.

15. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком 1.

16. До участі у засіданні комісії можуть залучатися батьки або інші законні представники дитини (за згодою), крім випадків, коли вони є кривдниками дитини, а також особи, які стали свідками випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватися принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії; ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

17. Голова комісії доводить до відома заінтересованих осіб та Державної служби у справах дітей рішення комісії згідно із протоколом засідання та здійснює контроль за його виконанням.

18. Строк опрацювання комісією повідомлень та виконання нею своїх завдань не має перевищувати 10 робочих днів із дня їх отримання керівником закладу.

19. У разі коли дитина постраждала від насильства та/або жорстокого поводження або їй загрожувала небезпека з боку іншої дитини/дітей, яка/які проживають або цілодобово

перебувають в тому ж закладі, керівник закладу сприяє проходженню дитиною/дітьми, яка/які вчиняла/вчиняли насильство та/або жорстоке поводження з дитиною, стала/стали свідком або постраждала/постраждали від насильства та/або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

Городецький ліцей проводить просвітницьку роботу з батьками з питань реагування на випадки насильства.

На вебсайті закладу освіти є вся необхідна інформація для батьків:

- План заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству на навчальний рік.
- Порядок надання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки насильства (Додаток 4).
- Форма заяви про випадки насильства (Додаток 5).
- Порядок реагування на доведені випадки насильства в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до насильства (Додаток 6).
- Телефони довіри щодо насильства та з питань запобігання насильству (Додаток 7).
- Пам'ятка для батьків «Як припинити третирування дитини у ліцеї та допомогти їй» (Додаток 8).

У Городецькому ліцеї дітей навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства:

1. У ліцеї організовано проведення тренінгових занять для дітей з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (в тому числі в онлайн режимі).
2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства.
3. У ліцеї є навчальні матеріали для дітей (електронні книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від насильства, ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.
4. Здобувачі освіти отримують допомогу в складних ситуаціях. На інформаційних стендах та сайті ліцею для учнів розміщена така інформація:
 - Права та обов'язки здобувачів освіти;
 - Правила поведінки здобувача освіти в ліцеї;
 - Телефони довіри для дітей і молоді.

Заключні положення

1. Положення про запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми заслуховується на засіданнях педагогічної ради та затверджується директором ліцею.
2. Зміни в Положення запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми вносяться один раз на рік.
3. Положення є обов'язковим для виконання всіма працівниками закладу, учасниками освітнього процесу та підлягає оприлюдненню у доступних для ознайомлення місцях.
4. Контроль за виконанням Положення здійснює керівник Городецького ліцею або уповноважена ним особа.
5. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання вимог цього Положення несуть працівники ліцею згідно з чинним законодавством України.

Додаток 2
Наказ Городецького ліцею
29.12.2025 № 246

Склад комісії
з розслідування випадків запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження
з дітьми у Городецькому ліцеї

Голова комісії:
Тетяна МАЛАЙЧУК – директор ліцею;
Заступник голови комісії:
Лідія ЯРМОШИК – заступник з виховної роботи;
Секретар комісії:
Валентина САЛІВОНІК – соціальний педагог

Члени комісії:
Галина ВЕЛЕСЬ – заступник з навчально-виховної роботи;
Наталія САЛІВОНІК – практичний психолог;
Валентина ВІТЮК – педагог-організатор;
Тетяна КУХОЦЬКА – класний керівник;
Лариса ЖИРУН – завідувач дошкільним структурним підрозділом.

Додаток 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Городецького ліцею
29.12.2025р. № 246

План заходів
щодо запобігання випадкам насильства
та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми на 2025-2026 н.р.

№з \п	Зміст заходу	Термін проведення	Цільова аудиторія	Відповідальний
1.	Дотримуватися порядку реагування та порядку дій при виявленні випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час воєнного часу.	Впродовж року	учасники освітнього процесу	ЗДВР
2.	Продовжувати навчання працівників на онлайн курсі «Протидія та попередження насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми в закладах освіти», «Набуття нових компетентностей відповідно до викликів воєнного стану», розробленому Міністерством освіти і науки України.	впродовж року	вчителі	адміністрація
3.	Здійснювати у ліцеї просвітницько-профілактичні заходи з вчителями, батьками, підлітками щодо роз'яснення основних причин, ознак насильства в освітньому середовищі та оволодіння практичними навичками	Впродовж року	учасники освітнього процесу	класні керівники, соціальний педагог

	оперативного реагування, запобігання таким ситуаціям під час воєнного часу.			
4.	Висвітлювати та поновлювати інформацію на сайті ліцею з контактними телефонами відповідних служб, гарячої лінії.	Впродовж року	учасники освітнього процесу, відвідувачі сайту	відповідальна особа
5.	Дотримуватися правил поведінки учнів у ліцеї та спостерігати за їх дотриманням.	Постійно	1-11 класи	класні керівники
6.	Здійснювати спостереження за чергуванням вчителів та учнів на перервах. Ознайомити чергових із правилами евакуації та планом евакуації учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога» під час воєнного стану.	Впродовж року	вчителі, 1-11 класи	адміністрація, інспектор Служби освітньої безпеки
7.	Продовжити співпрацю з підрозділами ювенальної поліції, службою у справах дітей.	впродовж року	учасники освітнього процесу	адміністрація
8.	Попереджувати будь-які прояви глузування, насильства, жорстокого поводження у класах. Виконувати свої функціональні обов'язки щодо об'єднання класу, згуртування учнів під час воєнного стану.	Впродовж року	1-11 класи	класні керівники вчителі-предметники
9.	Своєчасно виявляти батьків або осіб, що їх замінюють які ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання учнів в умовах воєнного стану.	Впродовж року	батьки	класні керівники
10.	Своєчасно повідомляти адміністрацію ліцею щодо порушень правил безпечного освітнього простору та випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми	впродовж року	учасники освітнього процесу	адміністрація
11.	Забезпечити проведення роз'яснювальної роботи серед учнів та батьків щодо безпечного освітнього середовища через різноманітні форми роботи під час воєнного стану	впродовж року	учасники освітнього процесу	класні керівники
12.	Проводити діагностику психологічного клімату класу і виявляти дітей, які зазнали прояви насильства чи жорстокого поводження зі сторони своїх однокласників.	За запитом	учасники освітнього процесу	психологічна служба ліцею

13.	Посилити індивідуальну роботу з учнями, схильними до правопорушень, та їх батьками.	Впродовж року	учасники освітнього процесу	класні керівники
14.	Забезпечити ефективне функціонування психологічної служби з питань створення безпечного освітнього середовища та запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми під час воєнного стану.	Постійно	учасники освітнього процесу	адміністрація
15.	Проводити роботу в напрямку вдосконалення психолого-педагогічної компетентності та підвищення рівня психологічної культури вчителів та батьків для здійснення ефективної взаємодії дорослих з дітьми, побудованої на засадах довіри під час воєнного стану.	Двічі на рік	вчителі, батьки	класні керівники
16.	Перевірка приміщень, території закладу з метою виявлення місць, які потенційно можуть бути небезпечними та сприятливими для вчинення насильства чи жорстокого поводження з дітьми.	Постійно	учасники освітнього процесу	заступники директора з господарської частини
17.	Вивчити стан мікроклімату в класних колективах (1,5,10 класи) з метою визначення рівня соціальної взаємодії.	I семестр	1,5,10 класи	соціальний педагог
18.	Унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (анкета)	грудень	9-11 класи	практичний психолог
19.	Здійснення системного спостереження за відвідуванням учнями закладу. Здійснення профілактичних рейдів “Стоп куріння”, “Урок”	постійно	1-11 класи	адміністрація
20.	Залучення учнів, вразливих категорій (батьки УБД, сиріт, напівсиріт, батьки, яких за кордоном та ін.), до участі у різноманітних заходах	постійно	1-11 класи	педагог-організатор
21.	Взяти участь у всеукраїнській акції “16 днів проти насильства” (заходи згідно окремого плану)	листопад, грудень	учасники освітнього процесу	ЗДВР
22.	Відзначення дня толерантності (за окремим планом)	листопад	1-11 класи	ЗДВР
23.	Психологічний та соціально – педагогічний супровід батьків та дітей з особливими освітніми потребами	впродовж року	батьки та діти з ООП	команда супроводу
24.	Консультативна допомога у налагодженні ефективної взаємодії та розв’язанні	впродовж року	учасники освітнього процесу	психологічна служба ліцею

	конфліктних ситуацій під час воєнного стану			
25.	Оновлення інформаційного стенду «Стоп насильство»	вересень	психологіч на служба	соціальний педагог
26.	Практичні заняття. Рольова гра «Твої права – твій захист»	листопад-грудень	5-9 класи	соціальний педагог
27.	Розповсюдження буклетів, пам'яток та листівок з контактами служб підтримки, корисними порадами та інформацією про права дитини	впродовж року	учасники освітнього процесу	психологічна служба ліцею
28.	Проводити заняття за програмою «Не смійся з мене»	грудень-січень	5-6 класи	соціальний педагог
29.	Воркшоп «Скажемо насильству – ні!»	листопад	8 клас	практичний психолог
30.	Функціонування “Скриньки довіри” у ліцеї під час воєнного стану	постійно	учасники освітнього процесу	ЗДВР, психологічна служба ліцею
31.	Етичні бесіди, виховні години, години спілкування “Кожна дитина має право», «Скажи насильству – Ні!», «Діти без насильства», «Для чого живе людина?», «Зупинимо насильство разом», «Поважаймо один одного», «Життя без насильства», «Ми-різні, але ми-рівні», “STOP насильству», «Подолаймо образи разом», «Мій світ без насильства», «Що значить бути толерантним», «Конфлікти та їх подання», «В країні добрих ввічливих людей», «Планета толерантності», «Кібербулінг та кібермобінг – сучасні загрози»	впродовж року	1-11 класи	класні керівники психологічна служба ліцею
32.	Організація екскурсій по рідному краю	впродовж року	1-11 класи	класні керівники
33.	Заняття з елементами тренінгу з питань протидії торгівлі дітьми. «Торгівля людьми: знай, щоб не стати жертвою»	жовтень-травень	9-11 класи	соціальний педагог
34.	Сприяння участі дітей в різних конкурсах, фестивалях, турнірах, іграх	впродовж року	1-11 класи	педагог-організатор
35.	Практичне заняття за інформаційно-освітньою	впродовж року	5-8 класи	соціальний педагог

	протиалкогольною програмою «Сімейна розмова»			
36.	Година спілкування «Правила поведінки в екстремальних ситуаціях»	вересень	1-11	класні керівники
37.	Виступи на батьківських зборах щодо допомоги побудови раціонального діалогу з дітьми з метою попередження стресогенних ситуацій в умовах воєнного стану	впродовж року	батьки	практичний психолог
38.	Функціонування «Школи, як дружньої до дитини» (анкетування)	травень	11 клас, батьки, педагоги, адміністрація	соціальний педагог
39.	Круглий стіл з елементами майстер-класу «У моїй мирній Україні»	вересень	5-7 класи	педагог-організатор
40.	Відеолекторій «Про безпечну поведінку під час війни»	листопад	1-4 класи	педагог-організатор
41.	Уроки безпеки «Безпечний інтернет»	лютий	8-9 класи	педагог-організатор
42.	День позитиву до Всесвітнього дня дитини. Поспішай робити добро!	Листопад	1-5 класи	педагог-організатор
43.	Правовий турнір до Міжнародного дня захисту прав людини «Знай свої права та виконуй обов'язки»	грудень	9-11 класи	педагог-організатор
44.	Бесіда «Притча про жорстокість»	січень	1-2 класи	практичний психолог
45.	Квест-код «Моя безпека»	березень	9-10 класи	соціальний педагог
46.	Розповсюдження буклетів про запобігання домашньому насильству.	Впродовж року	батьки	соціальний педагог

Заступник директора з виховної роботи

Лідія ЯРМОШИК

Порядок подання та розгляду
звернень про випадки насильства

1. Подання звернень:

1.1. Звернення про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною може бути подане:

- самою дитиною (усно, письмово, через скриньку довіри чи електронну форму);
- батьками або законними представниками;
- працівниками закладу освіти;
- іншими особами, яким стало відомо про факт насильства.

1.2. Звернення може подаватися як письмово (заява, повідомлення), так і усно (безпосередньо адміністрації чи відповідальній особі).

1.3. У ліцеї забезпечуються безпечні та анонімні способи повідомлення (скринька довіри, електронна форма).

2. Реєстрація звернень:

2.1. Усі звернення реєструються у журналі обліку інцидентів (журналі безпеки).

2.2. Відповідальна особа (психолог/соціальний педагог/заступник директора) фіксує дату, зміст повідомлення та дані заявника (якщо вони відомі).

3. Розгляд звернень:

3.1. Керівник закладу освіти зобов'язаний невідкладно розглянути отримане звернення.

3.2. Керівник у разі підтвердження або наявності підозри щодо насильства:

- повідомляє відповідні органи (службу у справах дітей, поліцію);
- організовує заходи із захисту дитини та надання їй психологічної допомоги.

3.3. Якщо звернення не підтвердило факт насильства, воно все одно аналізується на предмет наявності ризиків насильства та вживаються профілактичні заходи.

4. Забезпечення конфіденційності:

4.1. Інформація, що міститься у зверненні, є конфіденційною та не підлягає розголошенню, крім випадків, передбачених законом.

4.2. Усі дії здійснюються з дотриманням прав дитини та етичних норм.

5. Відповідальність:

5.1. Працівники закладу освіти, які приховали звернення або не вжили заходів реагування, несуть дисциплінарну відповідальність.

5.2. Учасники освітнього процесу, винні у вчиненні насильства, притягаються до відповідальності відповідно до чинного законодавства.

Форма заяви про випадки насильства

_____ (найменування закладу освіти)
Дата події або виявлення: _____ 20____ р.

1. Інформація про дитину:

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

- дитина з інвалідністю;
- дитина-сирота;
- дитина, позбавлена батьківського піклування;
- інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

- тілесні ушкодження;
- страх, уникання контакту;
- розповіді про образи/тиск;
- інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- поінформовано відповідальну особу закладу;
- поінформовано батьків/інших законних представників;
- поінформовано службу у справах дітей;
- поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
- інше: _____.

(підпис особи, яка заповнює
первинне повідомлення)

Порядок реагування на доведені випадки насильства
та відповідальність осіб

1. Загальні положення

1.1. Реагування на доведені випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми здійснюється закладом освіти відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів.

1.2. Основна мета реагування – захист прав дитини, припинення насильницьких дій, надання допомоги постраждалій дитині та запобігання повторним випадкам.

2. Алгоритм реагування

2.1. У разі доведеного випадку насильства керівник закладу освіти зобов'язаний:

- негайно повідомити органи Національної поліції та службу у справах дітей;
- організувати безпечні умови для перебування постраждалої дитини в закладі;
- забезпечити інформування батьків/законних представників постраждалої дитини (крім випадків, коли вони є ймовірними кривдниками).

2.2. Практичний психолог та соціальний педагог:

- надають першочергову психологічну допомогу дитині;
- організовують консультування та супровід дитини;
- ведуть документацію щодо виявленого випадку.

2.3. Класний керівник:

- сприяє створенню сприятливого клімату у колективі після інциденту;
- проводить профілактичні заходи з учнями щодо недопустимості насильства.

3. Відповідальність осіб

3.1. Особи, винні у вчиненні насильства над дитиною, несуть дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством України.

3.2. Працівники закладу освіти, які приховують або неналежно реагують на випадки насильства, притягаються до дисциплінарної відповідальності та можуть бути звільнені з посади.

3.3. Адміністрація закладу несе відповідальність за організацію системи захисту прав дітей та створення безпечного середовища.

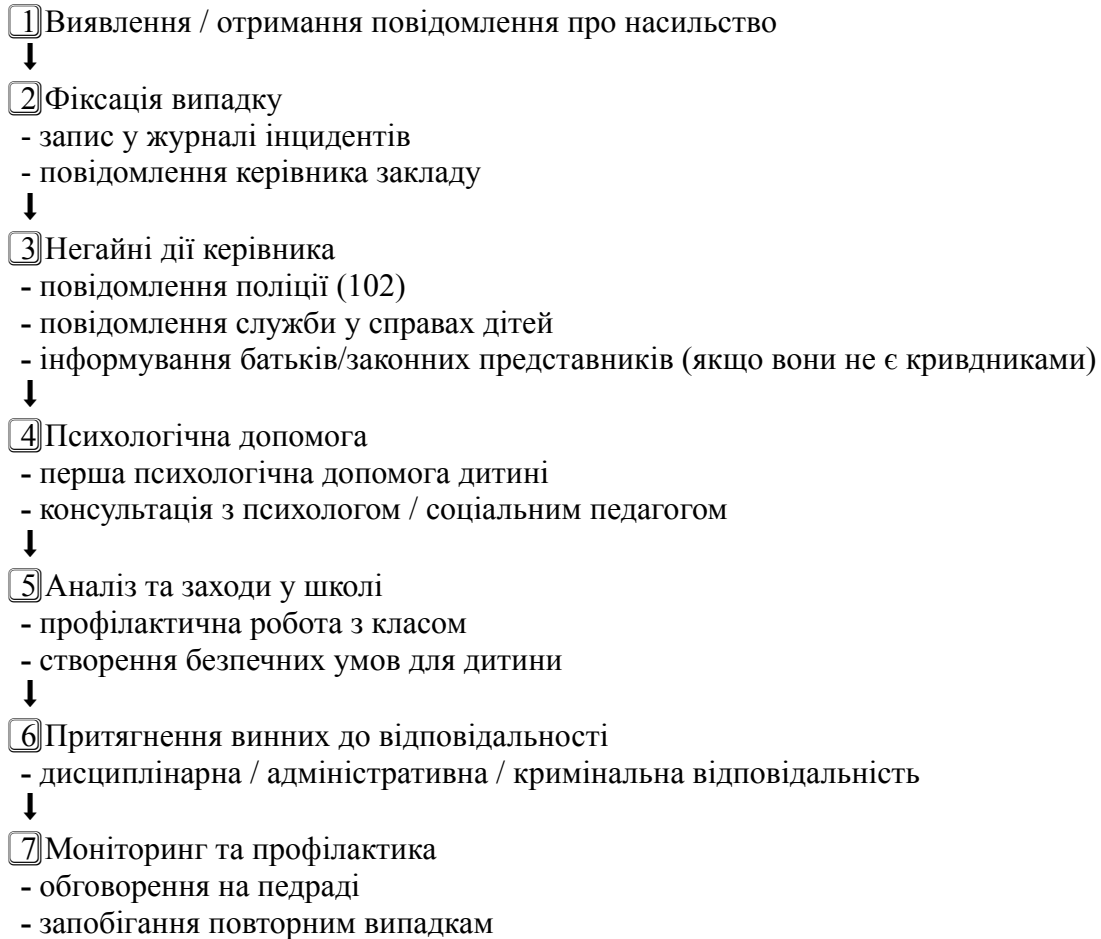
3.4. Учасники освітнього процесу, які вчинили насильство, підлягають заходам виховного та правового впливу згідно з чинними нормативними актами.

4. Контроль

4.1. Контроль за своєчасним реагуванням та притягненням винних до відповідальності здійснює директор закладу освіти.

4.2. Усі випадки насильства підлягають аналізу на педагогічній раді з метою запобігання їх повторенню.

Структура схеми:

Телефони довіри щодо насильства та з питань запобігання насильству

Поліція, екстрений номер виклику поліції (повідомити про злочин чи правопорушення)	102
Гаряча лінія Національної поліції України	0-800-500-202
Гаряча лінія патрульної поліції	(044) 287-82-82
Урядова «гаряча лінія»	15-45
Національна гаряча лінія з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей	15-47 (з мобільного чи стаціонарного телефону)
Національна «гаряча лінія» із попередження домашнього насильства	0-800-500-335 (безкоштовно зі стаціонарного або мобільного телефонів, вуличних таксофонів в м. Києві)

Короткий номер з мобільного	116-123 (цілодобово, безкоштовно, анонімно та конфіденційно)
Національна дитяча «гаряча лінія»	0-800-500-225 (безкоштовно зі стаціонарного телефону, анонімно та конфіденційно) 116-111 (з мобільного телефону) (пн – пт з 12.00 до 20.00, сб з 12.00 до 16.00)
Інформаційна лінія центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги	0-800-213-103 (цілодобово)
Інформаційно-довідкова служба МВС	(044) 256-03-33
Цілодобова служба «телефон довіри»	15-00 (зі стаціонарного) або (044)-272-15-00 (з мобільного)

Пам'ятка для батьків
«Як припинити третирування дитини у ліцеї та допомогти їй»

1. Перш за все необхідно вдома ліквідувати атмосферу, що сприяє перетворенню дитини на «жертву». Ніякої надмірної опіки чи, навпаки деспотизму, покарань та побиття за провину.
2. Окрім того необхідно обов'язково питати дитину, як справи у неї у школі, маючи на увазі не тільки оцінки, а й відносини з однокласниками. Обережно задавати питання, оскільки цькування може бути не тільки відкритим, а й прихованим, пасивним, наприклад: небажання сидіти за однією партою, грати в одній команді, ігнорування тощо. Якщо ви відчули певні негаразди, поговоріть з дитиною та її класним керівником.
3. Якщо булінг уже відбувся, зважте його масштаби. Якщо це проблема між двома дітьми, яка може бути залагоджена власними силами, краще надати дитині можливість самостійно розібратись та навчитись відстоювати власні інтереси.
4. Якщо ж третирування набуло вже великих розмірів, проаналізуйте разом з дитиною, чи зможе вона сама захистити себе та відновити свій авторитет у класі. Наприклад, якщо дитину draжнять з-за надмірної ваги варто записати її у спортивну секцію.
5. Якщо ваша дитина дуже скромна та невпевнена у собі – допоможіть їй стати більш впевненою, адже підвищення самооцінки робить людину більш врівноваженою та терпимою до цькувань оточуючих. З'ясуйте, які гуртки відвідують її однокласники, чим займаються у позаурочний час. Можливо вашій дитині теж захочеться відвідувати якусь із цих секцій, у результаті чого вона зможе встановити контакт з деякими однокласниками. Заохочуйте дитину до активної участі у загальношкільних заходах, які зближують дітей та допомагають їм набути впевненості у собі.
6. У особливо важких випадках, якщо ваша дитина, з певних причин, стала ізгоем у класі, приверніть увагу класного керівника та шкільного психолога до проблеми. В цьому випадку вам конче необхідною буде допомога фахівців.
7. І пам'ятайте: ваша любов та підтримка допоможуть дитині впоратися зі складною ситуацією.

Як батьки можуть допомогти дітям?

1. Якщо дитина розповідає вам про бешкетника, зосередьте увагу на комфорті та підтримці, не показуючи, наскільки ви засмучені. Діти часто не хочуть розповідати дорослим про залякування, тому що відчують себе ображеними та приниженими або турбуються про те, що батьки будуть дуже перейматись і хвилюватись.
2. Іноді діти думають, ніби це їх власна провина, що, якби вони виглядали або вели себе по-іншому, то цього б не сталося. Іноді вони бояться, що, якщо розбишака дізнається, що вони комусь усе розповіли, то буде ще гірше. Інші побоюються, що їхні батьки не повірять їм чи не робитимуть жодних дій у цьому напрямі. Або ж діти хвилюються, що батьки змусять їх дати відсіч бешкетнику, якого вони бояться. Хваліть дитину за те, що вона набралася сміливості порозмовляти про це. Переконайте її, що вона не самотня – багато людей отримують свою порцію знущань у певний момент. Підкресліть, що погано робить бешкетник, а не сама дитина. Переконайте сина чи доньку в тому, що ви придумаєте, як правильно вчинити в цій ситуації, разом врахуєте всі тонкощі.

3. Іноді старший брат, сестра або друг можуть допомогти впоратися із ситуацією. Вашій дитині може бути корисно почути, як її старшу сестру, яку вона обожнює, дражнили через її зубні брекети і як вона впоралася з цим. Старший брат або друг може також дати деяке уявлення про те, що відбувається у школі або там, де трапляються знущання, і допоможе придумати краще рішення.

4. Сприймайте серйозно побоювання дитини, що знущання будуть ще гіршими, якщо задирака дізнається, що ваша дитина розповіла про них. В першу чергу варто зв'язатися з класним керівником та шкільним психологом. Іноді корисно звернутися до батьків агресора. В інших випадках якщо ви вже випробували ці методи і все ще хочете порозмовляти з батьками дитини-булера, краще зробити це в офіційних умовах, наприклад, у присутності адміністрації школи.

5. У нашій країні є закони і правила, що захищають від знущань насильства. Кривдники або їхні батьки несуть відповідальність за скоєні порушення. У деяких випадках, якщо у вас є серйозні побоювання із приводу безпеки вашої дитини, вам буде потрібно звернутись до органів поліції.

6. Удома ви можете знизити негативний вплив знущань. Навчайте дітей спілкуватися з такими друзями, які допомагають розвивати їх упевненість у собі. Допоможіть їм знайомитися з іншими дітьми, відвідуючи різні гуртки чи спортивні секції. І знайдіть такі заняття для дітей, які допоможуть їм почуватись упевненими й сильними. Можливо, це буде секція самооборони, карате або тренажерний зал.

7. Під впливом емоцій у дорослих може виникнути пропозиція дитині дати відсіч агресору. Зрештою, ви гніваєтеся, що ваша дитина страждає, і, можливо, у дитинстві ваші батьки радили вам «постояти за себе», що ви успішно зробили. І ви переймаєтеся, що ваша дитина все ще потерпає від рук розбишаки. Але важливо порадити дітям не відповідати на знущання бійкою або відповідними знущаннями. Це може швидко перерости в насильство, помсту, травмувати когось із них. Замість цього найкраще відсторонитися від ситуації, поспілкуватися з іншими дітьми й розповісти про все дорослим.

І пам'ятайте: якими б прикрими не були знущання для вас і вашої родини, є багато фахівців і способів, які допоможуть вам вирішити цю проблему.

Дії батьків при вербальному булінгу: перш за все, вчіть своїх дітей поваги. На прикладі власної моделі поведінки зміцнюйте їхню думку про те, що кожний заслуговує доброго ставлення: дякуйте вчителям, хваліть дитину та її друзів, виявляйте добре ставлення до працівників магазинів, бібліотек, транспорту, будь-яких закладів. Розвивайте самоповагу дітей і вчіть їх цінувати свої сильні сторони. Найкращий захист, який можуть запропонувати батьки, – це зміцнення почуття власної гідності й незалежності своєї дитини та її готовності вжити заходи в разі потреби. Обговорюйте і практикуйте безпечні, конструктивні способи реагування вашої дитини на слова або дії булера. Разом придумуйте основні фрази, які дитина може сказати своєму кривднику переконливим, але не ворожим тоном, наприклад: «Твої слова неприємні», «Дай мені спокій» або «Відчепись», «Ти робиш мені боляче, я можу зробити тобі так само», «Я не буду терпіти знущання».

Дії батьків при фізичному булінгу: якщо ви підозрюєте, що вашу дитину піддають фізичному насильству, почніть випадкову розмову – спитайте, як справи у школі, що відбувалось під час обіду чи на перерві, по дорозі додому. На основі відповідей з'ясуєте в дитини, чи вів хто-небудь себе образливо у ставленні до неї. Намагайтеся стримувати емоції. Підкресліть важливість відкритого, постійного зв'язку дитини з вами, вчителями або шкільним психологом. Документуйте дати й час інцидентів, пов'язаних зі знущаннями, відповідну реакцію залучених осіб та їх дії. Не звертайтеся до батьків розбишака, щоб розв'язати проблему самотійно. Якщо фізичне насильство над вашою

дитиною продовжується й вам потрібна додаткова допомога за межами школи, зверніться до місцевих правоохоронних органів. Існують закони про боротьбу із залякуванням і домаганнями, які передбачають оперативні коригувальні дії.

Дії батьків при примусовій ізоляції дитини: тактика ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі групи або класу, участі у грі, заняттях спортом чи позаурочній діяльності. Використовуйте вечірній час, щоби порозмовляти з дітьми про те, як пройшов їхній день. Допомогайте їм у всьому шукати позитивні моменти, звертайте увагу на позитивні якості дітей і переконайтеся, що вони знають, що є люди, які їх люблять і завжди готові подбати про них. Зосередьтесь на розвитку їхніх талантів та інтересів до музики, мистецтва, спорту, читання й позашкільних заходів, щоб ваші діти могли будувати взаємини поза школою.

Дії батьків при кібербулінгу: повідомлення образливого характеру можуть поширюватись анонімно і швидко, що призводить до цілодобового кіберзалякування, тому спочатку встановіть домашні правила користування Інтернетом. Домовтеся з дитиною про тимчасові обмеження, що відповідають її віку. Будьте обізнаними щодо популярних і потенційно образливих сайтів, додатків і цифрових пристроїв, перш ніж ваша дитина почне використовувати їх. Дайте дитині знати, що ви маєте намір відстежувати її діяльність в Інтернеті. Скажіть їй про те, що коли вона піддається кіберзалякуванню, то не повинна втягуватись, реагувати або провокувати кривдника. Замість цього їй необхідно повідомити про все вам, щоб ви змогли роздрукувати провокаційні повідомлення, включаючи дати та час їх отримання. Повідомте про це у школу та Інтернет-провайдера. Якщо кіберзалякування загострюється й містить погрози та повідомлення явного сексуального характеру, зверніться до правоохоронних органів.

Якщо дитина повідомляє вам, що вона або ще хтось піддається знущанням, булінгу, підтримайте її, похваліть за те, що вона набралася сміливості й розповіла вам про це, зберіть інформацію (при цьому не варто сердитись і звинувачувати саму дитину). Підкресліть різницю між доносом з метою просто завдати комусь неприємностей та відвертою розмовою з дорослою людиною, яка може допомогти. Завжди вживайте заходи проти знущань, булінгу, особливо якщо насильство набуває важкі форми або постійний характер, зв'яжіться з учителем, соціальним педагогом, психологом або директором школи вашої дитини, щоб контролювати ситуацію доти, доки вона не припиниться.